

ПРЕС КЛИПИНГ

3. јун 2019.

НАСЛОВИ

Око 130 особа са инвалидитетом запослено у "Леонију" (стр.2)

СЗО: Синдром изгарања на послу званично медицински поремећај (стр.3)

Нафташи пуни кô брод, а софтвераши тек на петом месту (стр.3)

Постоји рачуница колико губимо за сваког образованог који оде "преко" и цифре су ЗАПАЊУЈУЋЕ (стр.5)

Неимарска КАТАСТРОФА: Лаици граде, јер стручњаци одоше (стр.7)

Око 130 особа са инвалидитетом запослено у "Леонију"

Аутор: Јелена Пиљевић

Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом који се примењује од 2010. године у многим предузећима још се не примењује. У запошљавању те категорије радника предњаче стране фирме које могу да прилагоде радна места могућностима запослених. Немачка компанија "Леони" већ има око 130 запослених особа са инвалидитетом, а шансу да у нишким погонима ускоро дође до посла има још тридесетак радника.

До своје двадесет пете године Братислав Костић био је здрав. После саобраћајне несреће је у колицима. Преломни тренутак у опоравку био је када се после две године вратио на посао. "Непроцењиво је то што особа са инвалидитетом има обавезу да може да изађе из куће, да радно време проведе на послу, да буде друштвено и радно користан", каже Братислав Костић из Удружења параплегичара у Нишу.

Већина особа са инвалидитетом, међутим, нема прилику да се професионално оствари. Марија је дипломирни психолог, слепа од рођења и без посла иако би, упркос ивализитету, могла успешно да га обавља.

"Првих неколико дана је потребно слепим особама да се навикну на окружење, да науче пут од посла до куће, а касније све то постаје једна рутина и да то не пада на терет послодавца", истиче Марија Милановић из Савеза слепих у Нишу.

Према Закону о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, свака фирма са више од двадесеторо радника у обавези је да запосли и особе са инвалидитетом. То је, између осталог, и због забране запошљавања најмање заступљено у јавним установама, док у поштовању законских норми предњаче стране компаније.

Александар Ракић недавно ради у фабрици "Леони".

"Седећи је посао, тако да су направили избор и прилагођивање због тог мог проблема који ја имам са деформитетом", наводи Александар Ракић, радник у "Леонију".

"Имамо и нова конкретна запошљавања када причамо о фабрици у Нишу, отприлике још осам позиција је да кажем отворено. У фабрици у Малошишту око 23-24", каже Аница Дивац из компаније "Леони Србија".

Процењује се да у Нишу и околини има око 25.000 особа са инвалидитетом, а око две трећине их је без посла.

СЗО: Синдром изгарања на послу званично медицински поремећај

Пише: Данас Онлине

Светска здравствена организација (СЗО) у свој приручник Међународне класификације болести уврстила је и синдром изгарања на радном месту (бурноут синдроме), који ће здравствени радници од сада моћи да дијагностификују као медицински поремећај, преноси Хина. Како наводи ова новинска агенција, појам и његово објашњење налазе се у одељку који се односи на проблеме повезане са запошљавањем или с незапосленостију.

Светска здравствена организација „бурноут синдроме“ описује као стање проузроковано хроничним стресом на послу. Одлука је, пише Хина, постала званична прошле недеље пошто је годину дана разматрана као опција.

Неки од главних симптома изгарања су недостатак сна, мањак енергије и исцрпљеност, проблеми с варењем, висок крвни притисак, деконцентрисаност, повећана ментална дистанцираност од посла, смањена професионална ефикасност.

Међу симптомима су присилно размишљање о послу и изван радног времена, смањена потреба за друштвеним контактима и недостатак времена за пословне, али и обвезе приватне природе, преноси Хина.

Како се додаје, знак за аларм је и ако особа не успева да се опусти ни на годишњем одмору. Британски стручњаци који се баве стресом и његовим последицама истичу да би симптом изгарања на радном месту требало уочити на време како би се последице правовремено спречиле.

Нафташи пуни кô брод, а софтвераши тек на петом месту

Аутор: Љ. Малешевић

НОВИ САД: По подацима Републичког завода за статистику, просечна нето плата у марту у Србији износила је 54.271 динар. Од 18 делатности које обрађује РСЗ, у седам су запослени у марту зарађивали више од републичког просека, док су у преосталих 11 њихове коверте биле тање.

Док су у фебруару највећу нето плату имали запослени у информисању и комуникацији, у марту су их претекли они који раде у финансијским делатностима и делатностима осигурања са 103.664 динара месечно. Иза њих су овога пута запослени у информисању и комуникацијама са 101.436, затим запослени у рударству – 87.714, снабдевању електричном енергијом, гасом и паром – 87.003, стручним, научним, иновационим и техничких делатностима – 68.808, државној управи и обавезном социјалном осигурању – 63.694 и образовању – 55.403 динара. Претходних месеци највећу нето месечну плату имали су запослени у ваздушном саобраћају, али су их у марту претекли они који раде на експлоатацији сирове нафте и природног гаса и у услужним делатностима у рударству. Тако је нето месечна зарада у експлоатацији сирове нафте

и природног гаса износила 179.640 динара, а услужним делатностима у рударству – 167.382. Запослени у ваздушном саобраћају у марту ове године пали су на треће место по висини нето месечне плате са 165.189 динара. Но, иако су тек на трећем месту, тог месеца остварили су 5.359 динара већу плату.

Запосленима у експлоатацији сирове нафте у марту је просечна нето плата порасла 69.242 динара, што је знатно више од укупне републичке нето зараде за тај месец. Или, запосленима у услужним делатностима у рударству мартовска плата већа је од фебруарске 56.984 динара, што је такође више од републичког просека.

Нето мартовску плату већу од 100.000 динара имали су и запослени у производњи дуванских производа – 132.478 динара. Они су у фебруару имали нето плату мању од 100.000 динара, односно 96.616, што значи да им је она у марту 33.862 динара већа. У производњи кокса и деривата нафте нето мартовска плата била је 127.370 динара, а месец раније 88.001, што значи да су имали зараду увећану 39.369 динара.

Између највише и најниже плате

Разлика између највише и најниже нето плате радника остварене у марту ове године је 148.062 динара, што је готово три просечна републичке зараде. Јер, запослени у експлоатацији сирове нафте и природног гаса у марту су имали 179.640 динара, а они који раде у личним услужним делатностима истог месеца зарадили су просечно 31.578. Разлика између највише и најниже нето зараде у марту је повећана у односу на месец раније, када је износила 129.532 динара, али су тада на првом месту били запослени у ваздушном саобраћају, док су с најмањим примањима и даље остали они у личним услужним делатностима.

Најтраженији ИТ стручњаци, односно делатност рачунарског програмирања и консултантске делатности, у марту су имали нето зараду од 130.910 и она је 12.115 динара већа од фебруарске. Међутим, по висини зараде у марту, ИТ стручњаци су на петом месту, док су у фебруару заузимали друго.

Међу онима чије су мартовске зараде биле веће од 100.000 динара су и запослени у финансијским услугама, осим осигурања и пензионих фондова – 117.216 динара и научном истраживању и развоју – 100.452.

У марту и даље су најниже нето зараде у делатности припремања и послуживања хране и пића – 30.654 динара, осталим личним услужним делатностима – 31.578, поправци рачунара и предмета за личну употребу – 31.831, преради дрвета и производа од дрвета – 32.544, производњи одевних предмета – 33.866. Већина производних делатности остварила је мартовску нето плату око или нешто изнад 40.000 динара, што је у складу с податком да је медијална нето зарада у марту износила 40.765 динара и да је половина запослених остварило толико.

Постоји рачуница колико губимо за сваког образованог који оде "преко" и цифре су ЗАПАЊУЈУЋЕ

Аутор: М. Милојковић

Високообразовани муж и жена, који са двоје основаца емигрирају из Србије у потрази за бољим условима живота, кроз образовање које су стекли, из државе са собом "изнесу" и најмање око 94.000 евра. Гледаћају колико је то укупно, долазимо до између 960 милиона до чак 1,2 милијарде евра!

Како показује истраживање Института за развој и иновације, названо "[Цена младог емигранта](#)", у особу која је у Србији завршила основно образовање уложено је 13.572 евра. Свршени матурант средње школе односно гимназије потрошио је 20.854 евра на образовање, а када дипломира на основним студијама у Србији, у вас је уложено 34.139 евра.

Истраживање подразумева да основне студије у нашој земљи у просеку трају пет година, те се и то одразило на рачуницу. Дакле, годишње се у једног студента уложи нешто више од две и по хиљаде евра.

Доктор наука "кошта" 55.000 евра

"Најскупља" је она особа која је завршила и постдипломске студије, јер је у њу уложено чак 54.576 евра. Напомиње се ипак, да процену трошкова докторског образовања није лако извршити, због недоступности података у потребним структурама, али закључак који је угрубо могао да се изведе јесте да се око 55.000 евра у просеку троши на образовање доктора наука. Истраживање се с једне стране ограђује, те се наводи да ове бројке одговарају неке ко је завршио основну или средњу школу, факултет, односно постдипломске студије 2018. године, имајући у виду цене трошкова које су узели у обзир, а које су ограничили на протеклих неколико година.

Цифра од које се врти у глави

У сваком случају, када све ове податке уквртимо са бројем особа који оду из наше земље, долазимо до податка да годишње укупно из Србије "изађе" између 960 милиона до 1,2 милијарде евра, у зависности од тога каква је била образовна структура иселеника.

Ради поређења, укупна зарада од извоза информационо-комуникационих услуга у 2018. години износила је око 1,1 милијарду евра, док су приходи целог пољопривредног сектора, у плодним годинама, износили око 900 милиона евра.

Ипак, као што и назив истраживања поштено каже, оно јесте концентрисано на млађу популацију, али ми свакако остајемо без одговора на питање колико је уложено у неког ко је емигрирао а има, рецимо, педесетак година.

Док једном не смркне, другом не сване

Занимљиво је и да неке развијене земље, у које радници најчешће емигрирају, мењају своје пропсе и протоколе како би задовољили своје потребе за радницима одређених професија, и како би придобили могле и да остану и лакше се интегришу. Такође, те мере подстичу младе и способне грађане Србије да наставе своје образовање или да развију своје каријере у једној од земаља ЕУ.

Ту се јавља још једна интересантна констатација аутора истраживања: да је добит развијене земље у коју је радник дошао, значајнија од губитка који је друга земља претрпела његовим одласком.

- Земље одредишта високообразованих људи несумњиво су на добитку њиховим доласком и укључивањем у економски и друштвени систем. Овај "добитак" је много већи од "губитка"

матичне земље. Не само да је проблем радне снаге решен на тај начин, већ треба узети у обзир и веће трошкове државе и домаћинства за образовање у развијеним земљама - наводи се у истраживању и продавају подаци којима се то поткрепљује.

Према подацима Еуростата за 2015. годину, годишњи трошкови за државу и домаћинства за средње образовање у Француској износили су око 11.000 евра, у Немачкој око 10.500 евра, док је нешто мање од 1.500 евра по студенту потрошено у Србији.

Овај јаз је још већи када се погледа академско образовање, тако да се у Србији годишње троши око 2.800 евра на студента, а скоро осам пута више у Великој Британији, шест пута више у Шведској, пет пута више у Немачкој, наводи се у извештају.

Дакле, годишње се код нас троши далеко, далеко мање новца за образовање сваког ученика, него што се то чини у европским земљама. Тако, ишколована радна снага добијена "на готово" у овом извештају посматрана је као велики добитак друштву сваке од тих земаља.

Позитивни ефекти одласка младих?

Међутим, иако Србија неупитно губи одласком радно способног кадра, истаживачи сматрају да, са глобалног становишта, миграциони процеси имају и позитиван утицај, јер повећавају општу добробит, ефикасност и допринос глобалном расту, сматрају истраживачи.

Тако кажу следеће: најважнија корист од тока миграција јесте новац који емигранти шаљу породици у домовину. Њихов приход побољшава квалитет живота прималаца, али и значајно утиче на српску привреду. Србија је на врху међу европским земљама у новцу који пристиже на овај начин, делећи прво место са Албанијом.

Поређења ради, нето приход од директних страних инвестиција у последње три године у Србији износио је 2,5 милијарде долара.

Статистика

Организација за економску сарадњу и развој (ОЕЦД), процењује да је у периоду од 2012. до 2016. године око 245.000 људи напустило Србију, односно око 49.000 људи годишње.

Већина, око 60.000 њих, напустила је Србију 2015. године, што је за 15.000 више него у 2016.

Важно је напоменути да су у податке укључени сви људи који су напустили земљу, укључујући и оне који су отишли да раде привремено, да се образују, или су били упућени на интеркомпанијске трансфере, као и друге облике привремене миграције радне снаге.

У сваком случају, аутори студије израчунали су годишњи просек и дошли до закључка да је просечни годишњи нето одлив становништва Србије око 15.700 људи, а трошкови образовања који се примењују на овај број миграната износе 300 до 400 милиона евра.

Када је читаво ово истраживање у питању, важно је напоменути како у Србији не постоји организација, нити нека у иностранству, која има прецизне податке о миграцијама из Србије, тако да се старост и образовање миграната фактички не може утврдити.

Све старије становништво Србије, кога је уједно и све мање, узроковано је не само интензивним иселјавањем, већ и негативним природним прираштајем, такође се напомиње у истраживању.

Зашто студенти желе да емигрирају

У одељку истраживања у коме се баве стриктно студентима, аутори се позивају на другу студију назива "Студентске миграције". Она је обухватила укупно 11.013 студената, и закључила да трећина свих испитаника планира да се пресели у иностранство након завршетка студија.

Главни разлог за 94,3% њих је био економски, јер нису били у могућности да нађу посао у својој професији, или било који посао, а такође нису били у могућности да напредују професионално.

У истој категорији наводе се и ниски животни стандард, односно лоша економска ситуација.

Међутим, осталих 5,7% испитаника изјавило је да разлози нису били економски, те да је разлог за иселјење то што домовини замерају корупцију, непоштовање закона, и слично.

Алармантно је и да преко 90 одсто ученика, који планирају да се иселе у развијенију земљу, тврди да има пуну подршку својих родитеља за одлазак у иностранство.

Где одлазе Срби?

Према статистици ОЕЦД-а, више од половине српских миграната одлази у Немачку, око 17 посто у Аустрију, док је Словенија на трећем месту. Чињеница је да ови извештаји укључују и привремену миграцију, па се одређен број ових људи у Србију и врати.

У просеку, 33.300 људи годишње се вратило у том петогодишњем периоду, што опет значи да је годишњи нето одлив становништва био око 15.700 људи, али се од потенцијалне грешке у овој рачуници аутори истраживања ограђују констатацијом да је њихов фокус пре свега образовање и његови трошкови.

Неимарска КАТАСТРОФА: Лаици граде, јер стручњаци одоше

Извор: Новости

На градилиштима у Србији све више је неквалификованих неимара, јер сви стручњаци, од мајстора до инжињера, одоше у иностранство, упозорава Синдикат грађевинарства.

Просечан радник на градилишту има 55 година и често није држављанин Србије, а није ни мали број оних који раде на црно. Наставља се масовни одлазак грађевинаца у иностранство јер тамо су зараде много веће, а неизвесност мања.

Места оних који су отишли у иностранство попуњавају радници из земаља у окружењу, Турске, па чак и из удаљенијих држава. Тренутно их је у Србији, како се процењује, више од 10.000.

Горан Родић из Грађевинске комора Србије каже да се такви радници обично крију од инспекције, истичући да им је стручна оспособљеност на ниском нивоу. „Повреде на раду се не пријављују да не би имали проблем са законом“, наводи Родић.

Упозорава да у Србији скоро да нема квалитетног кадра у грађевинарству. „Зантске елите у Србији више нема – добрих мајстора, руковалаца, техничара, инжењера. Сви који су стекли знање и искуство отишли су у иностранство“, каже Родић.

Према његовим речима, има великих проблема у одржавању система високих и инфраструктурних објеката. Раст мајсторских дневница, које су од 50 до 100 евра, одразио се на цене станова, али није привукао више младих.

Из Синдиката грађевинарства упороравају на тешко стање у тој области, указујући да се на градилиштима налази нестручна радна снага.

„Катастрофа у грађевинарству довела је до тешких последица по раднике који се повређују и гину. У последњем случају на градилишту у Чика Љубиној улици у Београду погинуо је пензионер“, наглашава председник Синдиката грађевинарства Саша Торлаковић.

Истиче да људи који сада раде на градилиштима су по струци учитељи, правници који ништа не знају о грађевинарству. „Долазе да би зарадили дневницу од 20 евра како би прехранили породице“, наводи Торлаковић.

Просечна фирма која се бави грађевинарством, и то најчешће као подизвођач, има једног или неколико стално запослених, ангажује радну снагу од посла до посла и најчешће је не пријављује.

Колективни уговор који би обезбедио исте услове за све грађевинске раднике у пракси се не примењује.

„Основа је да се призна грански колективни уговор, да се примени Закон о раду, да сви радници у грађевинарству буду једнаки и да им се повећају плате како би се млади привукли назад у грађевинске школе и како би се тиме обновио кадар“, поручује Торлаковић.

Прошле године инспектори су открили близу 4.000 оних који су радили на црно, а чак 90 одсто њих после тога је добило посао. Међутим, очигледно је да то није довољно да се стане на пут нелегалном раду.